МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА:

НОВІ ТРЕНДИ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ МИНУЛОГО

ВИПУСК 2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТОВАРИСТВО ДОСЛІДНИКІВ ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА: НОВІ ТРЕНДИ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ МИНУЛОГО

Збірка наукових праць

Запоріжжя
ЗНУ
2026

УДК 327(062.552)

М581

Міжнародні відносини та світова політика: нові тренди переосмислення минулого: Збірка наукових праць. Випуск 2. Запоріжжя. ЗНУ, 2026. 260 с.

Редакційна колегія:

О.М. Маклюк, кандидат історичних наук, доцент, декан факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

С.С. Черкасов, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

А.В. Омельченко, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

Т.В. Грушева, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

Збірка містить статті, присвячені актуальним проблем міжнародних відносин, всесвітньої та української історії, ключовим аспектам зовнішньої політики України, новим тенденціям розвитку світової та української дипломатії, впливу російсько-української війни на процеси міжнародної взаємодії, становищу євроатлантичного співтовариства в політичних реаліях другої половини XX – початку XXI ст.

Для широкого кола науковців: істориків, соціологів, політологів, філософів, а також усіх, хто цікавиться сучасною науковою гуманітаристикою.

The collection contains articles devoted to current issues of international relations, world and Ukrainian history, key aspects of Ukraine's foreign policy, new trends in the development of world and Ukrainian diplomacy, the impact of the Russian-Ukrainian war on the processes of international interaction, the position of the Euro-Atlantic Community in the political realities of the second half of the 20th century – early 21st century.

For a wide range of scientists: historians, sociologists, political scientists, philosophers, as well as everyone who is interested in humanities.

Затверджено науково-технічною радою Запорізького національного університету

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв організацій, установ та іншої інформації несуть автори матеріалів. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов’язань. Переклади і передруки дозволяються лише за згодою авторів матеріалів.

© Автори статей, 2026
© ЗНУ, 2026

ЗМІСТ

І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Ануліч А.О.	Роль міжнародних організацій у врегулюванні сучасних збройних конфліктів: український вимір	7
Степаненко Д.О.	Вплив нових регіональних безпекових альянсів на глобальну архітектуру ядерної безпеки в умовах російсько-української війни	12
Олефіренко Л.С.	Штучний інтелект як фактор глобального впливу в сучасних міжнародних відносинах	17
Костик О. В.	Пріоритети двосторонніх відносин США та Індії під час першої президентської каденції Дональда Трампа	23
Рябоконь П.А.	Вплив особистості лідера на формування зовнішньої політики США: кейс Дональда Трампа	27
Ревуцька І.Д.	Санкційна політика США за адміністрації Дональда Трампа як інструмент зовнішньополітичного впливу	35
Гундертайло Д.М.	Реалізація міжнародного співробітництва у сфері туризму: досвід Болгарії	41
Ковальчук Д.О.	Протидія кліматичним ризикам як пріоритет внутрішньої політики адміністрації Дж. Байдена: здобутки та бар'єри	46

ІІ. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: УКРАЇНСЬКИЙ І ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Сидоренко А.А.	Революція Гідності як чинник формування суб'єктності України	50
Фульмес Ю. І.	Політична та гуманітарна реакція країн Вишеградської групи на Революцію Гідності в Україні	55
Гривнак А. В.	Міжнародно-правова оцінка русифікації освітньої сфери в ОРДЛО (2014–2022 рр.)	63
Поняткова Д.В.	Запорізькі меморіали у процесах декомунізації	68
Трюхан Д.А.	Меморіальний календар США та законодавчі особливості комеморації	78
Бабенко Л.М.	Етичний код українського журналіста в контексті міжнародних відносин	89

ІІІ. УКРАЇНА У СВІТІ: НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Матюхіна К.Д.	Національні особливості ведення дипломатичних переговорів в Канаді	94
Сокол В.Є.	Національні особливості дипломатії Японії	100

Кочура О.О. Публічна дипломатія Франції: культурний чинник у просуванні міжнародного іміджу держави 104
Веселкова В.П. Церемоніал державних візитів як форма дипломатичної комунікації (на прикладі Великої Британії, Канади та Австралії) 111
Тесленко К. О. Публічна дипломатія України в умовах повномасштабного вторгнення РФ 116
Ціватий В.Г. Wellness-туризм: нові тенденції розвитку української туристичної дипломатії 121
Паровая А. І. Трансформація українсько-німецьких відносин через шлях становлення та розбудови стратегічної взаємодії 129
Захарова А.Д. Конструювання образу України в проурядових угорських медіа в контексті виборів 2026 року 135
Іщенко К.О. Співпраця України та Чехії у сфері військово-промислового комплексу: спільні проєкти та перспективи розвитку 141
Главацька Т.С. Україна – Нідерланди: дипломатичні та економічні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку 146

IV. КРАЇНИ СВІТУ У СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЯХ

Бессонова М.М. Економічний патріотизм у Канаді як відповідь на торговельну політику адміністрації Дональда Трампа у 2025 р. 152
Горопашна П. В. Контртарифна стратегія Канади у відповідь на торговельну політику адміністрації Трампа (2025 р.) 157
Пашкова О.С. Трансформація ролі Латвії в забезпеченні безпеки на східному фланзі НАТО 163
Петрик О.О. Трансформація енергетичного партнерства між Норвегією та ЄС у контексті сучасних безпекових та кліматичних викликів 168
Слюсаренко І.Ю. Малі держави в умовах нових геополітичних загроз (на прикладі Фінляндії, Швеції, Норвегії) 174
Табачук А. В. Роль Швеції у посиленні залучення жінок до розбудови миру в Ефіопії 179
Копилов Д. В. Ідеологічна поляризація в Латинській Америці як виклик стратегічним комунікаціям України 187
Петровська М.С. Ортодоксальний іслам і становище жінок в ісламському еміраті Афганістан 191
Вербовецька О. Б. Торговельно-інвестиційна взаємодія Сінгапуру та КНР 197

V. ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ПРОЦЕСИ МІЖНАРОДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Блохін А.С.	Операція Interflex як каталізатор трансформації оборонної моделі України в контексті євроатлантичної інтеграції	201
Сарабаш Е.Л.	Здобутки та прорахунки спортивної дипломатії України в умовах повномасштабного вторгнення	206
Чадій М.С.	Трансформація торговельних відносин України та Китаю у контексті повномасштабної війни Росії проти України	211
Ващенко В.О.	Напрями реагування МОМ на гуманітарні виклики після повномасштабного вторгнення рф в Україну	216
Курильчик Н.А., Пістракевич О.В.	Інформаційна політика ЄС щодо протидії дезінформації та іноземним маніпуляціям у контексті російсько-української війни	221
Лісовська М.М.	Трансформація сприйняття російської загрози в стратегічному плануванні Фінляндії (2024-2026 рр.)	229
Волошина А.Е.	Транскордонні інформаційні операції РФ у Хорватії: роль проксі-акторів та соціальних мереж період після 2022 року	233
Конопенко-Шилін А.Б.	Партійні розбіжності у США щодо економічних санкцій проти Росії в умовах російсько-української війни	242
Куртов Я.О.	Realpolitik у зовнішній політиці Ізраїлю: діяльність Біньяміна Нетаньягу на тлі російсько-української війни	249
НАШІ АВТОРИ		254

327(480:470):355.02

Лісовська М.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СПРИЙНЯТТЯ РОСІЙСЬКОЇ ЗАГРОЗИ В СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ ФІНЛЯНДІЇ (2024-2026 РР.)

У роботі досліджено еволюцію поглядів керівництва Фінляндії на безпекові виклики з боку рф після вступу країни до НАТО. Проаналізовано динаміку змін між урядовими звітами про зовнішню політику та політику безпеки 2024 та 2026 років. Основна увага приділена векторам трансформації сприйняття загрози з боку рф: впровадженню «ціннісного реалізму», захисту від постійного гібридного тиску, посиленню оборони в Арктиці та визнанню перемоги України як ключової умови безпеки фінських кордонів.

Ключові слова: *Фінляндія, рф, загроза, російсько-українська війна.*

Lisovska M.M.

TRANSFORMATION OF THE PERCEPTION OF THE RUSSIAN THREAT IN FINLAND'S STRATEGIC PLANNING (2024–2026)

This paper examines the evolution of the Finnish leadership's views on security challenges posed by the russian federation following the country's accession to NATO. It analyzes the dynamics of change between the 2024 and 2026 government reports on foreign and security policy. The main focus is on the vectors of transformation in the perception of the threat from russia: the adoption of «values-based realism», protection against constant hybrid pressure, strengthening of defense in the Arctic, and recognition of Ukraine's victory as a key condition for the security of Finland's borders.

Keywords: *Finland, russia, threat, russian-ukrainian war.*

Сучасна оборонна стратегія Фінляндії базується на глибокому історичному досвіді та специфіці географічного розташування. Для Гельсінкі росія залишається «ворогом завтрашнього дня» так само, як вона була ним у минулому. Історична пам'ять про Зимову війну 1939 року, внаслідок якої країна втратила 10% території, але зберегла незалежність, сьогодні трансформується у високу суспільну підтримку мілітаризації. Як зазначила міністр закордонних справ Еліна Валтонен, саме цей історичний контекст змушує фінське суспільство зберігати стратегічну пильність у часи імперіалістичної експансії Володимира Путіна [1].

Геополітичне становище Фінляндії характеризується безпосереднім сусідством із російськими військовими об'єктами критичного значення. Кордон протяжністю понад 1300 км та близькість до мілітаризованого Кольського півострова, де базуються атомні підводні човни рф, створюють умови постійної напруги. Разом із тим, російське вторгнення в Україну у лютому 2022 року стало основною причиною зміни безпекової політики Фінляндії та її вступу до НАТО. У відповідь на загрозу з боку рф та зростаючі ризики Фінляндія реалізує комплекс заходів. Серед них:

Закриття кордонів. Наприкінці 2023 року було призупинено роботу всіх наземних пунктів пропуску для запобігання інструменталізації міграції з боку РФ.

Збільшення видатків на оборону. Фінляндія поставила за мету досягти рівня оборонних витрат у 3% ВВП до 2029 року [2]. На сьогодні цей показник становить 2,77% ВВП [3].

Мобілізаційний ресурс. Планується підвищення вікової межі для резервістів до 65 років, що дозволить за потреби мобілізувати до мільйона осіб, тобто кожного п'ятого громадянина [4].

Наступним кроком став вихід Фінляндії з Оттавського договору про заборону протипіхотних мін у січні 2026 року [5] разом з країнами Балтії та Польщею, що підкреслює пріоритетність територіальної оборони над міжнародними обмеженнями в умовах безпосередньої загрози вторгнення.

Важливо підкреслити, що стратегічне планування Гельсінкі розвивається паралельно із погіршенням безпекової ситуації. Після вступу до НАТО на тлі повномасштабного вторгнення рф в Україну, Уряд Фінляндії у червні 2024 року актуалізував звіт про зовнішню і безпекову політику. 16 квітня 2026 року був опублікований звіт про зміни у зовнішній політиці. Порівняльний аналіз цих документів дає змогу продемонструвати перехід від сприйняття росії як «агресивного сусіда» до її визначення як «перманентного системного виклику».

Аналіз документів дозволяє виділити такі ключові вектори трансформації сприйняття загрози з боку рф:

1. Від тимчасовості до довготривалості. У доповіді 2024 року агресія рф значною мірою сприймалася як гостра криза, що зруйнувала попередній безпековий порядок [6]. Сприйняття загрози було зосереджене на негайній адаптації до нових умов. Натомість доповідь 2026 року фіксує перехід до «стратегічного терпіння», тобто росія сприймається як довгострокова, системна загроза, чий ворожий курс щодо Європи та Фінляндії вважається сталим на десятиліття, незалежно від тривалості бойових дій в Україні [7].

2. Концептуалізація «ціннісного реалізму». Новим етапом у сприйнятті загрози стала поява в документі 2026 року терміну «ціннісний реалізм» [7]. Це свідчить про те, що загроза від рф більше не сприймається суто у військово-технічному вимірі. Тепер вона трактується як загроза ціннісна – конфлікт між ліберальною демократією та російським авторитарним експансіонізмом. Це робить сприйняття загрози всеосяжним, що охоплює не лише оборону, а й соціальну стійкість, культуру та економіку.

3. Сприйняття гібридного впливу з боку рф. Порівняння стратегічних звітів демонструє перехід від реагування на окремі ворожі акції до визнання гібридної агресії постійним середовищем існування держави. У доповіді 2024 року основна увага приділялася фіксації перших прецедентів прямого гібридного тиску [6]. Ключовими викликами того періоду були інструменталізація Росією міграційних потоків на спільному східному кордоні та різка інтенсифікація кібератак на державні інституції Фінляндії. В актуальній доповіді 2026 року гібридний тиск уже не класифікується як набір епізодичних атак, а описується як перманентний стан безпекового середовища [7]. Сприйняття загрози значно розширилося. Особливий акцент зроблено на вразливості критичної підводної інфраструктури.

5. Арктичний вектор. Якщо у звіті 2024 року регіон розглядався переважно крізь призму екологічного співробітництва, що опинилося під загрозою, то у доповіді 2026 року значно посилено увагу до безпеки в Арктиці. Фінляндія наголошує на необхідності потужного стримування та обороні в Арктичному регіоні, особливо у відповідь на загрозу, що виходить з боку росії [7].

4. Питання України в контексті фінської безпеки. У 2026 році сприйняття російської загрози остаточно синхронізувалося з долею України. Якщо раніше поразка росії розглядалася як бажаний сценарій для відновлення міжнародного права [6], то в актуальній доповіді вона сприймається як екзистенційна необхідність для безпеки Фінляндії. Будь-який успіх рф в Україні тепер трактується як пряме зростання ймовірності воєнної агресії проти фінських кордонів у майбутньому [7].

Таким чином, проведений аналіз стратегічного планування Фінляндії протягом 2024–2026 років свідчить про фундаментальну трансформацію сприйняття російської загрози. Якщо у 2024 році агресія рф розглядалася як гостра, проте потенційно тимчасова криза міжнародного порядку, то станом на 2026 рік вона концептуалізується як перманентний і всеосяжний виклик. Впровадження принципу «ціннісного реалізму» та остаточна синхронізація безпеки Фінляндії з успіхом України демонструють відмову Гельсінкі від залишків політики нейтралітету на користь стратегічного стримування та національної мілітаризації.

Список використаних джерел і літератури

1. After Ukraine, Finland hopes it won’t be Putin’s next target. *ABC.* 18 Oct., 2025. URL: https://www.abc.net.au/news/2025-10-19/inside-finlands-preparations-for-russian-invasion/105859992 (дата звернення 27.04.2026).
2. Sauvage G. Could the Finland-Russia border be the next conflict zone after the Ukraine war? *France24.* 21.05.2025. URL: https://www.france24.com/en/europe/20250521-could-the-finland-russia-border-be-the-next-hotspot-after-the-ukraine-war (дата звернення 27.04.2026).
3. Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2025). *NATO*. August 28, 2025. URL: https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/finance/def-exp-2025-en.pdf
4. Finland raises reservist age to 65. *Yle*. 23.12.2025. URL: https://yle.fi/a/74-20201345 (дата звернення 27.04.2026).
5. Finland's withdrawal from Ottawa landmine treaty takes effect. *Yle*. 10.01.2026. URL: https://yle.fi/a/74-20203518 (дата звернення 27.04.2026).
6. Government report on Finnish foreign and security policy. URL: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/6fd3dcd6-b479-40a1-bb5c-63953a15d4b6/content (дата звернення 27.04.2026).
7. Government report on changes in the foreign and security policy environment. URL: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/b1b603e3-9137-4187-b8d9-2e4b1ef0ea88/content (дата звернення 27.04.2026).

Наукове видання

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА: НОВІ ТРЕНДИ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ МИНУЛОГО

Збірник наукових праць

Верстка та макетування *Андрій Омельченко*

Художнє оформлення *Андрій Омельченко*

Коректор *Тетяна Грушева*

ЗНУ